

ASCOLTA

38. årgang · Nr.5
April 2020

Turandot:

En opera i krigens skygge

Dimittendportræt:

Magnus Ingemund Kjelstad

**Bortførelsen fra seraillet
på Den Jyske Opera**

Indhold

1 Forsiden:

Cassandra Lemoine i Bortførelsen fra seraillet på Den Jyske Opera Foto: Anders Bach/DJO

3 Leder

4 Operanoter

6 Turandot

- en opera i krigens skygge

17 The Handmaid's Tale

- et kik på operaen, der i sin første opsætning "forudså" den 11. september

22 Pladescenen

25 Ascolta anmelder

s. 25 Orfeus på Det Kongelige Teater
s. 28 Idomeneo på Det Kongelige Teater

31 Operakalenderen

35 Ascolta anmelder

s. 35 Bortførelsen fra seraillet på Den Jyske Opera
s. 38 Orfeus i Underjorden på Malmö Opera
s. 42 Den Stundesløse på Sekskanten i Herning
s. 44 La Traviata på Det Kongelige Teater
s. 46 Maskarade med Helsingør Kammeropera
s. 48 La Pizza con Funghi med Den Åbne Opera
s. 50 Operaakademiets koncert på Gl. Scene

52 Portræt: Magnus Ingemund Kjelstad

54 Mærkedage

58 Operaens Venners Årsregnskab

60 OV-fondens Årsregnskab

62 OV-lokalt

Medlemsblad for foreningen
OPERAENS VENNER
Udgiver: Operaens Venner
www.operaensvenner.dk ISSN 0900-6354

Redaktionsgruppe:

Kim Reich (KR)
mail@kimreich.com Tlf.: 5050 2016
Ansv. redaktør

Henrik Marcussen (HM)
henrikmarcussen@outlook.com
Tlf.: 4142 2684

Benny Welinder (BW)
l.jensen-b.welinder@hotmail.com
Tlf.: 4589 2430

Bo Basbøll (BB)
basboll@turbopost.dk Tlf.: 4017 7177

Kirsten Neel Harry (KNH)
knh@xtrahand.dk Tlf.: 2165 3499

Pia Fossheim (PF), billedredaktør, dtp,
annoncer
fossheim@webspeed.dk Tlf.: 2287 8044

Bestyrelse, udvalg
og lokal-afdelinger: Se side 63

Tryk: Specialtrykkeriet Arco A/S

Distribution: PostNord

Reklamationer over levering
rettes til kasserer Hanne Brenøe
hanne@brenoe.dk Tlf.: 3810 0797

Abonnement på ASCOLTA giver samtidig
medlemskab af Foreningen Operaens Venner.
Årskontingentet: 350 kr. (400 kr. for sam-
boende). 250 kr. for pens. (280 kr. for sam-
boende). Se også www.operaensvenner.dk

Næste nummer udkommer 1. juni 2020
Redaktionel deadline 1. maj 2020
Annonce-deadline: 7. maj 2020

Værløse vælter fyrtårn

Af Kim Reich

Egnsteatret Undergrunden, der ligger i Værløse nord for København, lukker til årsskiftet. Dermed forsvinder et af de mange små, kulturelle fyrtårne, der er skudt op landet over som et lokalt supplement til de store scener. Teatret kan fremvise en høj belægningsprocent ikke mindst, når det gælder opera, og enhver kan ved et besøg lade sig overbevise om, at et bredt udsnit af befolkningen kommer på besøg. Alligevel har Furesø Kommune besluttet at nedlægge teatret, der koster kommunen mindre end to millioner kroner om året ud af et budget på tre milliarder. Officielt er begrundelsen, at man skal spare 20 millioner og så kan man ikke komme uden om at kulturen må holde for.

Efter sigende er den socialdemokratiske borgmester ikke glad for beslutningen og det bunder måske i, at teaterchef Anders Ahnfelt-Rønne er lykkedes med at nå ud til rigtig mange - både inden for murene og ude i kommunen. Ja, selv

langt uden for kommunegrænsen er Undergrunden nu et skattet teater man gerne opsøger og så er spørgsmålet naturligvis, om borgerne i Værløse skal betale for at vi udefra kommer på besøg?

Svaret er indlysende - bl.a. fordi vi skatteborgere i hele landet er med til at finansiere det store, kulturelle udbud som vi trods alt har. Det skyldes fremsynede og ikke mindst viljestærke politikere, der godt ved, at et land uden et blomstrende kulturliv også inden for vores gebet er som kejseren uden klæder. For hvad ville Olsenbanden være uden Det Kongelige Teater?

Det har endda vist sig, at nedskalerede operaproduktioner - heriblandt *La Bohème* og *Rigoletto* - kan tiltrække et nyt publikum, mens det gamle opdager nye sider af de kendte værker. Der er med andre ord ikke meget elitært over foretagendet, men det er en kliché, der åbenbart stadig kan bruges, når man skal argumentere for lukningen.

Kim Reich

Undergrunden er således et stærkt brand. At nå så langt tager tid og der skal bruges mange kræfter på at bygge op, mens det kun tager et splitsekund at rive det hele ned igen. Man må derfor spørge sig selv, om de mange års arbejde er spildt? Udover at kommunens indbyggertal vokser, vil der også være flere ældre i kommunen og hvis vi nu lægger, at man gerne vil gøre noget for såvel de nye som de ældre, så er det da ekstra stjernetosset at lukke den aktivitet. ■

WWW.OPERAENSVENNER.DK

Af Kim Reich

Undergrunden lukker

Landet bliver en operascene fattigere, når Egnsteatret Undergrunden lukker ved årsskiftet. Teatret har de sidste otte år har haft til huse i kulturhuset Galaksen i Værløse nord for København. Det er et flertal i byrådet i Furesø Kommune, der af sparehensyn trækker stikket og det ærgrer teaterleder Anders Ahnfelt-Rønne. Han siger til Furesø avis, at han har forståelse for at kommunen står overfor en udligningsreform, at der er nedslidte skoler og pres på plejehjem, og at man åbenbart gerne vil kunne løse alle de problemer med teatrets tilskud fra kommunen, men at lukningen

er helt ude af proportioner. "Teatret koster hver borger 40 kroner om året. Det svarer til et ølandsbrød oppe ved bageren. Vi har virkelig knoklet, så det er rigtig sørgeligt", siger Anders Ahnfelt-Rønne. ■

Randi Stene chef i Oslo

Den Norske Opera og Ballett har udpeget Randi Stene som ny operachef med start fra 1. august 2020. Den norske mezzosopran, der i 2019 faldt for aldersgrænsen efter mere end tyve år i solistensemblet på Det Kongelige Teater, overtager jobbet som kunstnerisk leder efter Annilese Miskimmon.

Operaens direktør, Geir Bergkastet, siger i en pressemeddelelse, at Randi Stene har haft en omfattende international sangkarriere og har et stort engagement for operakunsten og talentudvikling. "Med Randi Stene får vi en ambitiøs, klog og samlende leder som vil kunne løfte udviklingen af Nationaloperaen videre", siger han. Selv siger hun, at hun som operachef skal skabe opera på et højt internationalt

niveau, som når ud og rammer mange.

"Jeg har sunget på mange scener, men Operaen i Oslo har noget helt specielt. Med sin åbne, indbydende arkitektur og unikke akustik er det som om, at bygningen beder os om at skabe stor kunst. I tillæg løfter den os frem som enkeltkunstnere og hjælper os til at præstere vores bedste, siger Randi Stene.

Hun har netop sunget rollen som Larina i den Den Norske Operas opsætning af Tjajkovskijs *Eugen Onegin*, ligesom hun i marts sang Fricka i Wagners *Valkyrien* i Trondheim - instrueret af Kasper Wilton og en co-produktion med Den Ny Opera i Esbjerg. ■

Den smukkeste Mimi

En af de helt store stemmer i operahistorien, sopranen Mirella Freni, døde den 9. februar. Hendes karriere strakte sig over fem årtier og mange husker hende ikke mindst fra rollen som Mimi i Puccinis *La Bohème* og ingen har som hende fundet sjælen i den syge og fattige sypige. "Hele hendes dybt indlevede, sødmefulde, men

Randi Stene

samtidig sølvskinnende stemme på indspilningen med Luciano Pavarotti fra 1972 er kuldegysfremkaldende smuk”, skrev Thomas Michelsen i Politikens nekrolog.

De to, Freni og Pavarotti, stammede begge fra Modena og havde et livslangt venskab. Den italienske sopran, der også vil blive husket for sin fortolkning af Desdemona i Verdis *Otello*, var Herbert von Karajans yndlingsangerinde, hvilket gav sig udslag i en række opførelser fra det italienske operarepertoire. Hendes hjemmebane var naturligvis La Scala i Milano. Hun trak sig tilbage i 2005. ■

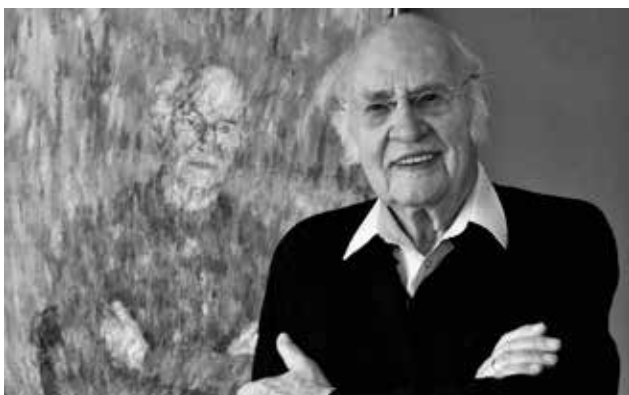
Mirella Freni i sin glansrolle som Mimi i La Bohème

Foto: Ramella&Giannese

Farvel til Franz Mazura

Den østrigskfødte bas-bariton Franz Mazura, der kort før sin 95-års fødselsdag den 22. april 2019 sang rollen som Hans Schwarz i *Mestersangerne* på Staatsoper Unter den Linden, gik bort den 23. januar i år.

Mazura har sunget på alverdens scener og huskes bl.a. for rollen som Alberich i Wagners *Rhinguldet* og Dr. Schön i Alban Bergs *Lulu*. En optagelse af sidstnævnte,

Franz Mazura

under ledelse af Pierre Boulez, blev Best Opera Recording 1980. I 1985 var han igen med på en Best Recording: Schönberg's *Moses og Aron* ved Sir Ge-

org Solti. Blandt mange TV- og videooptagelser falder rollen som Gunther i Pierre Boulez/Patrice Chéreau's produktion af *Nibelungens Ring* i øjnene. ■

Turandot - en opera i krigens skygge

Af Henrik Monved

På Operaen i København er der for tiden ret stille omkring Puccini. I sidste sæson havde man hele tre af hans operaer på programmet - to genopsætninger af henholdsvis *La Bohème* og *Tosca* samt en ny produktion af *Turandot* iscenesat af den schweiziske instruktør Lorenzo Fioroni i samarbejde med den østrigske scenograf Paul Zoller.

Allerede i 2014 havde dette makkerpar stået for en udgave af *Turandot* på Deutsche Oper i Berlin, og det var denne opsætning, der nu var strammet op og revideret. Forventningerne var derfor store i Køben-

havn, og man kan roligt sige, at man blev vidne til en mindeværdig forestilling. Det danske operapublikum er stort set et kultiveret folkefærd og ret tolerant over for det fremherskende regi-teater, men denne gang var man gået for vidt. Hvad man var vidne til, var et blodigt drama, hvor alt var gråt i gråt uden mindste spor af eventyrstemning og kinesisk kolorit. Da de to herrer efter premieren viste sig på scenen, blev de udsat for en voldsom byge af mishagsytringer, noget man ikke er forvænt med på Dokøen, og som man normalt kun oplever under mere sydlandske himmelstrøg.

Turandot blev Puccinis

svanesang, og at han vælger et eventyrstof som grundlag for en opera er i sig selv mærkværdigt, når man tager i betragtning, hvor tæt hans musik er knyttet til en beskrivelse af virkelighedstro miljøer. Mærkværdigt er det også, at det ikke lykkedes ham at afslutte operaen. Var der trods alt tale om et stof, der lå for langt fra de emner og den genre, han mestrede musikalsk? I det følgende skal der gøres et kort forsøg på at besvare disse spørgsmål, ligesom det også vil være på sin plads at vurdere, i hvilken udstrækning, den opsætning man sidste år kunne opleve i København, grundlæggende forrådte værkets ide.

En togrejse

Puccinis tre enaktsoperaer, *Il Trittico*, blev uropført på Metropolitan operaen i New York i december 1918, og som altid var Puccini igen på jagt efter egnet stof til et musikalsk drama. Og det var ikke blevet lettere, for komponisten følte, at han var nået til et punkt, hvor han nødvendigvis måtte gå nye veje. På et møde i Milano i marts 1920 mellem Puccini og de to tekstforfattere Giuseppe

Giacomo Puccini

Adami og Renato Simoni blev forskellige forslag bragt på bane, men intet fængede rigtigt. Simoni, som var noget af en Kina-specialist, foreslog nu Puccini, at der måske kunne ligge en idé i at se nærmere på den venezianske forfatter Carlo Gozzis skuespil *Turandot* fra 1762. Carlo Gozzis komedier er en slags fabler, hvor eventyrlige og mere hverdagsagtige elementer blandes på ret barok vis. *Turandot* er hans mest alvorlige skuespil, selv kaldte han det for "en tragikomisk fabel", og med en handling henlagt til det fjerne og sagnomspundne Kina kunne værket måske indfri de forventninger til noget nyt og usædvanligt, som foresvævede Puccini. Dagen efter at Simoni var fremkommet med sit forslag, skulle Puccini med toget til Rom for at overvære en opførelse af *Il Trittico*, så man fik travlt med at fremskaffe et eksemplar af Gozzis skuespil. Det blev Friedrich Schillers bearbejdelse af Gozzis tekst til brug for en opførelse i Weimar i 1802. Den ydre handling er her stort set den samme, dog har Schiller nuanceret personskildringen en del, så måske kunne det ligefrem

Instruktøren Lorenzo Fioroni

skærpe Puccinis blik for de muligheder, der lå gemt i Gozzis værk. Og således gik det til, at Puccini i en togkupé på vej mod Rom sad fordybet i eventyret om den grumme og iskolde prinsesse Turandot. Handlingen foregår i Peking. Prinsessen vil kun ægte den bejler, der kan gætte de tre gåder, hun stiller ham, og kan han ikke det, må han dø. På lange lanser kan man se de afhuggede hoveder, som rager op over bymuren. Som forklaring på hendes opførelse angives det, at hun aldrig vil underkaste sig nogen mand og derfor ikke vil giftes. Den gamle kejser føler imidlertid, at han er blevet for gammel til at kæmpe

mod de fremmede fyrster, som med deres hære har forsøgt at tiltvinge sig hans smukke datter. Han vil dog gerne sikre arvefølgen i sit rige, og Turandot lover derfor faderen, at hun vil byde sine mange friere velkommen, men de må forstå, at skarpretteren bliver en del af den fornøjelse, der venter dem. Prins Calaf, som er blevet fordrevet fra sit land og nu befinder sig i Kina, udfordrer skæbnen. Han bejler til prinsessen og gætter gåderne. Prinsessen vægrer sig dog fortsat ved at give efter for ham, selv om hun over for en slavinde har indrømmet, at hun har sympati for netop denne bejler. Også prinsen har

Arturo Toscanini (1867-1957)

sine forbehold, for han vil kun ægte prinsessen, hvis det sker af ægte kærlighed. Han giver hende derfor den chance, at kan hun gætte hans navn og herkomst inden daggry, skal hun gå fri. Det lykkes hende at få de oplysninger, hun har

brug for, og over for folket, vil hun nu afsløre, hvem prinsen virkelig er. Men alt har ændret sig. Hun har fattet kærlighed til prinsen, og kejseren med hele folket kan glæde sig til det bryllup, der allerede finder sted samme dag.

Den store krig

For Puccini var der ingen tvivl om, at her var den tekst, han havde brug for. Han så allerede for sig konturerne til et stort musikalsk drama om den forløsning, der ligger i kærligheden. Og hvilket drama kunne være mere aktuelt? Det var mindre end to år siden, at verdenskrigen og det krigshelvede, man havde gennemlevet, omsider var forbi, og hvem spurgte ikke sig selv, om verden nogensinde blev den samme igen.

Det var en udbredt opfattelse i årene før 1914, at en stor krig ikke var mulig. Man følte ganske enkelt, at man var blevet for civiliseret og human til at gribe til våben, og så smuldrede det hele hurtigere end ventet, da den østrig-ungarske tronfølger Franz Ferdinand i slutningen af juni 1914 blev dræbt i Bosnien's hovedstad Sarajevo. I løbet af en måneds tid var de europæiske stormagter efter en omfattende massemobilisering i krig med hinanden. En næsten euforisk stemning greb om sig. De fleste troede på en sejr for deres eget land. Soldaterne drog syngende til fronten og regnede med, at